

H e t M o s t e r d z a a d O s h o

Over de mysticus Jezus volgens het Thomas Evangelie

Zeventiende uitspraak

Beweging en rust

Jezus zei:

*'Gezegend is de eenling en uitverkoren,
want je zult het koninkrijk vinden;
en omdat je er vandaan komt,
zul je er terugkeren.'*

Jezus zei:

*'Als ze tegen je zeggen:
"Waar kom je vandaan?"
zeg hun:
"We komen van het licht,
van waar het licht uit zichzelf ontstond."*

Als ze je vragen

"Wat is het teken van de vader in je?"

zeg hun:

"Het is beweging en rust." ‘

Het diepste verlangen van de mens is volkomen *vrij* te zijn. *Vrijheid*, moksha, is zijn doel. Jezus noemt 't het koninkrijk van god: symbolisch gesproken als een koning zijn, zodat je bestaan niet geketend is, geen slavernij, zonder beperkingen – je bestaat als een oneindigheid, nergens kom je in botsing met iemand anders.... alsof je alleen bent.

Wie zou je een keurslijf moeten aantrekken als je volkomen alleen bent? Als er niets anders is, wie kan dan de ander zijn? Daarom moeten mensen die op zoek zijn naar vrijheid hun *eenzaamheid* vinden; ze moeten wegen, middelen en methodes vinden om het alleen zijn te bereiken.

De mens wordt geboren als onderdeel van de wereld, als lid van een maatschappij of een familie, *deel* uitmakend van anderen. Hij wordt niet als eenling grootgebracht, maar als *sociaal wezen*. Alle training, opvoeding en cultuur is erop gericht het kind tot een passend lid van de maatschappij te maken, te zorgen dat hij bij anderen past.

In de maatschappij, in een sociaal bestaan, kan niemand volledig vrij zijn. Het bestaan van de ander alleen al zal problemen geven. Sartre zegt: 'De ander is de hel', en hij heeft in hoge mate gelijk omdat de ander spanning in je veroorzaakt; je maakt je zorgen vanwege die ander. Je *moet* wel botsen, want de ander is uit op volledige vrijheid en jij bent ook uit op volledige vrijheid. Iedereen heeft volledige vrijheid nodig – en volledige vrijheid kan er slechts voor één zijn.

Zelfs je zogenaamde koningen zijn niet volledig vrij en dat kan ook niet. Ze moeten beschermd worden, ze zijn afhankelijk van anderen. Maar toch wil iedereen koning of keizer worden, vanwege die drang naar volledige vrijheid. Je wilt heel rijk worden, omdat ook *rijkdom* je ten onrechte het

gevoel geeft dat je vrij bent. Hoe kan een arm mens vrij zijn? Zijn behoeften vormen zijn keurslijf en hij kan niet aan zijn behoeften voldoen. Overal waar hij gaat, loopt hij tegen een muur waar hij niet doorheen kan.

Vandaar het verlangen naar rijkdom. Maar als je de verkeerde kant op gaat, kun je door blijven gaan, maar je zult het doel nooit bereiken, want je zat van meet af aan in de verkeerde richting – je hebt de eerste stap gemist.

In het Hebreeuws hebben ze een mooi woord voor 'zonde'. Het betekent: iemand die een wegwijzer heeft gemist, er zit eigenlijk geen schuldgevoel in. Zonde betekent iemand die de wegwijzer heeft gemist, die verdwaald is, en *religie* betekent dat je terugkeert naar het goede pad zodat je het doel niet mist. Het doel is volledige vrijheid en religie is alleen maar een middel daartoe. Daarom moet je inzien dat religie tegen de maatschappij in werkt. Ze is van nature tegen de maatschappij, want in de maatschappij is volledige vrijheid niet mogelijk.

De psychologie staat in dienst van de maatschappij. De psychiater probeert te bereiken dat je je weer aanpast aan de maatschappij. Natuurlijk staat ook de politiek in dienst van de maatschappij. De politiek, de psychologie, de cultuur, de scholing, ze dienen allemaal de maatschappij. Alleen religie rebelleert fundamenteel. Maar de maatschappij heeft je voor de gek gehouden, ze heeft haar eigen religies geschapen: het christendom, hindoeïsme, boeddhisme, de islam – dat zijn maatschappelijke trucs. Jezus is tegen de maatschappij.

Kijk naar Jezus: hij stond niet zo hoog in aanzien, dan kon ook niet. Hij ging om met de verkeerde elementen, onmaatschappelijke elementen, hij was een zwerver, hij was een zonderling. Hij moest wel, want hij wilde niet naar de maatschappij luisteren. Hij schiep een alternatieve maatschappij, een kleine groep volgelingen. *Ashrams* hebben bestaan als anti-maatschappelijke krachten – niet alle ashrams, omdat de maatschappij altijd probeert je een valse munt in de handen te stoppen. Van de honderd ashrams is er misschien één een werkelijke ashram. Omdat die ene een alternatieve maatschappij vormt, tegen deze maatschappij, tegen wat Jezus noemt 'zij' – de naamloze massa. Jezus is tegen de maatschappij, Boeddha is tegen de maatschappij, maar het christendom is niet tegen de maatschappij. De maatschappij is erg geraffineerd: ze absorbeert onmiddellijk – zelfs onmaatschappelijke verschijnselen verandert ze in maatschappelijke. Ze werpt een façade op, stopt je een valse munt in handen, en dan ben je gelukkig, net als kleine kinderen die je een plastic namaaktepel geeft. Ze blijven eraan zuigen en hebben het gevoel dat ze gevoed worden. Het kalmeert ze natuurlijk wel, ze vallen in slaap. Het boeddhisme, het christendom, het hindoeïsme en alle andere 'ismen' die gevestigde godsdiensten zijn geworden, zijn net namaaktepels. Ze zijn net als kalmeringsmiddelen, het zijn drugs.

Lsd is niet de enige drug, het christendom is ook een drug, een veel complexere en subtielere drug, die je in zekere zin blind maakt. Je kunt de ziekelijkheid niet zien die je in de loop van vele levens hebt opgehoopt. Je zit op een vulkaan en zij blijven maar zeggen dat alles oké is: god in de hemel en de regering op aarde. De priesters zeggen: 'Je hoeft niet verontrust te zijn, wij zijn er. Laat alles maar aan ons over, dan zullen wij in deze wereld voor je zorgen en ook in de andere.' En je hebt het aan hen overgelaten, daarom zit je in de ellende.

De maatschappij kan je geen vrijheid geven. Wat moet je nu doen? Hoe kun je de maatschappij omzeilen? Dat is de vraag die een religieus mens zich moet stellen. Maar waar je ook heen gaat, de maatschappij is er altijd. Je kunt zelfs naar de Himalaya gaan – maar dan sticht je daar een maatschappij. Aanvankelijk praat je tegen de bomen, omdat het zo moeilijk is alleen te zijn. Je sluit vriendschap met vogels en dieren, en vroeg of laat ontstaat er een gezin. Iedere dag wacht je op de vogel die 's morgens komt zingen.

Je weet niet dat je nu afhankelijk geworden bent, de ander is gekomen. Als de vogel niet komt, voel je je wat bezorgd. Waarom komt de vogel niet? Je raakt gespannen, en dat verschilt in niets van de zorg om je vrouw, je kind.

Dit moet je begrijpen: de maatschappij is *niet* iets *buiten* je, het is iets *binnen in je*. En tenzij de oorspronkelijk oorzaak binnen in je verdwijnt, zal overal een maatschappij tot stand komen.

Het is niet de maatschappij die jou volgt, jij bent het. Jij bent de schepper. Er leeft een zaad in je, dat de maatschappij doet ontstaan. En dat toont duidelijk aan dat je de maatschappij slechts te boven kunt gaan als je volledig wordt getransformeerd.

Waarom kun je niet zonder maatschappij leven? Daar zit de kneep. Zelfs in de Himalaya wacht je op iemand, een reiziger, een jager, die voorbij komt. En als er iemand komt, dan zul je daar een beetje blij om zijn.

Ten eerste: je hebt er behoefte aan dat iemand je nodig heeft, je voelt een diepe behoefte *nodig* te zijn. Je zegt maar steeds: 'Ik moet voor mijn vrouw en kinderen zorgen,' alsof je ze meedraagt als een last. Je praat er over alsof het een zware verantwoordelijkheid is en je een plicht vervult. Je vergist je. Bedenk eens wat je gaat doen als je vrouw en kinderen er niet meer zijn? Dan krijg je het gevoel dat je leven zijn betekenis heeft verloren, omdat zij je nodig hadden. Jij was belangrijk.

De hele psycho-analyse berust op luisteren. Als er naar je wordt geluisterd, als er aandacht aan je wordt besteed, voel je je goed, omdat er niemand anders is die naar je luistert, zelfs je vrouw niet. Natuurlijk moet je ervoor betalen, maar je voelt je prettig. Alleen omdat de ander aandacht aan je besteedt, voel je je prettig. Ook al zegt de psychiater niets, het is toch heel fijn. Je bent iemand, je bent de moeite waard om naar te luisteren.

Je voelt een diepe behoefte nodig te zijn. Iemand moet je nodig hebben, anders voel je geen grond onder je voeten – je hebt de maatschappij nodig. Het is zelfs beter dat iemand ruzie met je maakt dan dat je alleen bent, want dan besteedt er in ieder geval iemand aandacht aan je, de vijand. Je hebt iemand om aan te denken.

Kijk eens naar deze behoefte als je verliefd bent. Kijk naar geliefden, sla ze gade, want het wordt moeilijk als je zelf verliefd bent. Dan is het moeilijk gade te slaan, want dan ben je door het dolle heen, dan ben je niet bij zinnen. Maar sla geliefden eens gade; ze zeggen tegen elkaar: "Ik hou van je"; maar diep in hun hart willen ze bemind worden. Het gaat er niet om te beminnen, het gaat er eigenlijk alleen om bemind te worden. Daarom klagen geliefden altijd tegen elkaar: "Je houdt niet genoeg van me." Niets is genoeg, *nooit* kan iets genoeg zijn, want de behoefte is oneindig.

Niemand bemint. Je kunt pas liefhebben als je een Jezus of een Boeddha wordt, want alleen hij kan liefhebben wiens behoefte nodig te zijn, is verdwenen.

In het prachtige boek 'Jezus the son of man' heeft Kahlil Gibran een fictief maar prachtig verhaal geschapen – en soms zijn ficties meer in overeenstemming met de feiten dan de feiten zelf. Maria Magdalena kijkt uit haar venster en ziet Jezus in haar tuin zitten onder een boom. Hij is een mooie man. Ze heeft zoveel mannen gekend, ze was een beroemde prostituee – zelfs koningen klopten aan haar deur – ze was een der lieflijkste bloemen. Maar zo'n man had ze nooit gekend – omdat iemand als Jezus een onzichtbaar aura om zich heeft, die hem de schoonheid als van een andere wereld geeft, alsof hij niet tot deze wereld hoort. Er was een licht om hem heen, een gratie, de manier waarop hij liep, de manier waarop hij zat, alsof hij een keizer was in de kleren van een bedelaar. Maria vroeg haar bedienden hem uit te nodigen, maar Jezus weigerde. Hij zei: "Ik zit hier goed. Het is een mooie boom die veel schaduw geeft."

Toen moest Magdalena zelf gaan, en Jezus vragen. Ze zei: "Kom in mijn huis en wees mijn gast." Jezus antwoordde: "Ik ben al bij je binnengekomen. Ik ben je gast al."

Ze begreep hem niet. Ze zei: "Kom, weiger me niet. Kun je zo'n kleinigheid niet voor me doen? Mijn gast worden. Eet vandaag met me, blijf vannacht bij me."

Jezus zei: "Ik heb het geaccepteerd. Maar bedenk: mensen die zeggen dat ze je accepteren hebben je nooit geaccepteerd, en van hen die zeggen dat ze van je houden heeft geen enkele dat ooit gedaan. En ik zeg je dat ik van je hou en dat alleen ik van je kan houden." Maar hij wou het huis niet binnengaan; toen hij uitgerust was, ging hij weg.

Wat zei hij? Hij zei: "De anderen die steeds maar zeggen dat ze van je houden, kunnen niet liefhebben, want liefde is niet iets dat je kunt *doen* – het is een hoedanigheid van je zijn."

In je huidige staat kun je niet liefhebben; in je huidige staat is je liefde onecht. Je laat alleen maar zien dat je liefhebt om zelf bemind te worden. En de ander doet hetzelfde. Daarom hebben geliefden altijd problemen: ze maken elkaar wederzijds iets wijs en ze voelen zich allebei bedrogen. Maar ze kijken nooit naar zichzelf, ze zien niet dat ze zelf bedriegen. Kun je met je hele hart zeggen dat je hebt liefgehad? Nee, je hebt je er nooit om bekommerd, je hebt als vanzelfsprekend aangenomen dat je liefhebt. Het probleem ligt altijd bij de ander, je kijkt nooit naar jezelf.

Liefde overkomt je als je een uitgekristalliseerde ziel hebt, een zelf. Met een ego overkomt ze je nooit; het ego wil bemind worden, want dat is het voedsel dat het nodig heeft.

Je kunt pas een eenling zijn als die behoefte om nodig te zijn wegvalt. Ga naar de Himalaya – je zult een maatschappij stichten. En als die behoefte om nodig te zijn wegvalt, zul je overal alleen zijn, waar je ook bent: op de markt, midden in de stad.

Probeer nu de woorden van Jezus te begrijpen:

'Jezus zei:

*"Gezegend is de eenling en uitverkoren,
want je zult het koninkrijk vinden;
en omdat je ervandaan komt,
zul je er terugkeren."*

Laat elk woord afzonderlijk tot je doordringen: 'Gezegend is de eenling.....' Wie is de eenling? Iemand wiens behoefte nodig te zijn is weggevallen, iemand die volkomen tevreden is met zichzelf, iemand die niemand nodig heeft die tegen hem zegt: 'Je bent van betekenis.' Zijn betekenis ligt in zijn binnenste. Hij ontleent zijn betekenis niet meer aan anderen – hij bedelt er niet meer om – zijn betekenis komt voort uit zijn eigen wezen.

Alleen zijn is heel moeilijk, ongewoon, buitengewoon. Vanwaar die hunkering? Omdat al je betekenis verdwijnt als je alleen bent. Ga iets kopen in een winkel; de verkoper zal je in ieder geval belangrijk vinden...niet wat je koopt, want je koopt altijd nutteloze rommel. Je koopt om het kopen, maar de verkoper, de eigenaar van de zaak, behandelt je als een vorst.

Overal ben je op zoek naar ogen die je een bepaalde betekenis geven.

Als er een vrouw naar je kijkt, word je belangrijk, van grote betekenis; op dat moment ben je uniek.

Daarom maakt liefde zo stralend, geeft liefde je zoveel leven en vitaliteit.

Maar het is een probleem, want als dezelfde vrouw iedere dag naar je kijkt, helpt je dat niet veel.

Daarom krijgen mannen genoeg van hun vrouw en vrouwen van hun man. Want hoe kun je steeds weer dezelfde betekenis ontleenen aan dezelfde ogen? Je raakt eraan gewend, ze is je vrouw, er valt niets te veroveren. Vandaar de behoefte een Don Juan te worden en van de ene vrouw naar de andere te gaan. Dat is geen seksuele behoefte, bedenk dat wel, het houdt geen enkel verband met seks, want seks gaat dieper met één vrouw, in een diepe intimiteit. Het is geen seks, geen liefde, absoluut niet, want liefde wil steeds vaker bij dezelfde zijn, steeds dieper gaan; liefde gaat de diepte in.

Dit is liefde noch seks, het is iets anders: een *behoefte* van het *ego*. Als je iedere dag een vrouw kunt veroveren, voel je je ontzettend belangrijk, je voelt je een veroveraar. Als het je lukt, ben je een poosje gelukkig, omdat je niet zomaar iemand bent. Dat is de begeerte van een politicus: dat zijn hele land hem nodig heeft. Wat probeerde Hitler te bereiken? Dat de hele wereld hem nodig had!

Maar met die behoefte kun je geen eenling worden; een politicus kan niet religieus worden – hij gaat juist de andere kant op. Daarom zegt Jezus: "Het is heel moeilijk voor een rijk man het koninkrijk Gods binnen te gaan. Een kameel gaat misschien door het oog van een naald, maar een rijk man komt het koninkrijk Gods niet binnen." Waarom niet? Omdat iemand die rijkdom vergaard heeft, belangrijk wil worden door rijkdom. Hij wil iemand zijn en voor wie iemand wil zijn blijft de deur van het koninkrijk gesloten.

Daarom komen er alleen maar 'niemanden' binnen, alleen mensen die hun nietsheid hebben bereikt, alleen mensen van wie de boten leeg zijn, die hebben begrepen dat de behoeften van hun ego zinloos en neurotisch zijn, die de behoeften van hun ego hebben doorzien en waardeloos hebben bevonden – niet alleen waardeloos maar ook schadelijk. De behoeften van het ego kunnen je gek maken, maar ze kunnen je nooit vervullen.

Wie is een eenling? Iemand wiens behoefte nodig te zijn is verdwenen. Iemand die geen enkele betekenis van je vraagt, niet van je ogen, niet van je antwoorden. Als je je liefde schenkt, zal hij dankbaar zijn; maar als je die niet schenkt, klaagt hij niet; als je niet geeft is hij net zo aardig als altijd. Als je hem bezoekt is hij gelukkig, maar als je niet komt is hij even gelukkig. Als hij in de drukte loopt, geniet hij ervan, maar als hij als kluizenaar leeft, geniet hij daar evenveel van.

Een eenling kun je niet ongelukkig maken, omdat hij geleerd heeft met zichzelf te leven en met zichzelf gelukkig te zijn. Hij is *zichzelf genoeg*. Daarom willen mensen die een relatie met elkaar hebben nooit dat de ander religieus wordt; als de man wil gaan mediteren, voelt de vrouw zich onrustig. Waarom? Als de vrouw gaat bidden, zich in de richting van religie en God begeeft, voelt de man zich onrustig. Waarom?

Een onbewuste angst komt in het bewuste. De angst is dat hij of zij probeert zichzelf genoeg te worden; dat is de angst.

Een *sannyasin* betekent iemand die zichzelf genoeg is, die niemand nodig heeft, die in geen enkel opzicht afhankelijk is – en dat schept angst: dan word je nutteloos.

Wie is een eenling? En Jezus zegt: “*Gezegend is de eenling....*” Mensen die zo gemakkelijk alleen met zichzelf kunnen leven alsof de hele wereld bij hen was, die zich als kleine kinderen kunnen vermaken. Heel kleine kinderen kunnen zich vermaken. Freud heeft een speciaal woord voor ze: polymorf. Een klein kind geniet alleen, het speelt met zijn eigen lichaam, het is auto-erotisch, het zuigt aan zijn eigen duim. Als het iemand anders nodig heeft, is dat alleen voor het lichaam; je geeft het melk, je legt het op een andere zij, je trekt het schone kleren aan – fysieke behoeften. Het maakt zich er niet druk over wat anderen van hem denken, of ze hem mooi vinden of niet. Daarom is ieder kind mooi, omdat het zich niet druk maakt over je mening.

Lelijke kinderen worden niet geboren, maar alle kinderen worden langzamerhand lelijk. Het is heel moeilijk een mooie oude man te vinden – ze zijn zeldzaam. Het is moeilijk een lelijk kind te vinden – ze zijn zeldzaam. Als alle kinderen mooi geboren worden, zouden ze ook mooi moeten sterven. Maar het leven doet iets....

Alle kinderen hebben genoeg aan zichzelf – dat is hun schoonheid. Alle oude mensen zijn nutteloos, ze gaan beseffen dat ze niet nodig zijn. De mensen die hén nodig hadden zijn er niet meer; de kinderen zijn volwassen en hebben zelf een gezin; de vrouw is dood of de man is dood. Misschien zijn ze belangrijke, leidinggevende figuren geweest, bazen op grote kantoren, maar niemand herkent hen, niemand mist hen zelfs. Omdat ze niet nodig zijn hebben ze het gevoel dat ze overbodig zijn, ze wachten alleen nog maar op de dood.

Als je kunt denken dat miljoenen mensen om je zullen huilen als je sterft, ben je gelukkig. Het is een keer gebeurd. In Amerika had een man het uitgestippeld – en hij is de enige in de hele wereldgeschiedenis die het ooit heeft gedaan. Hij wilde weten hoe de mensen zouden reageren als hij dood was. Vóór zijn dood, toen de dokters zeiden dat hij binnen twaalf uur zou sterven, liet hij zijn dood bekendmaken. Er werden artikelen geschreven, redactionele artikelen, er kwamen telefoontjes binnen en er heerste grote opschudding. En hij las alles, hij genoot er echt van.

Zelfs in de dood blijft de behoefte nodig te zijn bestaan. Wat is dit voor leven? Is alleen de mening van anderen belangrijk, niet die van jou? Heeft jouw bestaan niets te betekenen?

Als Jezus zegt: “*Gezegend is de eenling,*” bedoelt hij iemand die alleen met zichzelf volkomen gelukkig blijft, die alleen op de wereld kan zijn zonder dat zijn stemming verandert, zonder dat de sfeer verandert.

Jezus zegt: “*Gezegend is de eenling en uitverkoren....*”. En dit zijn de uitverkorenen, want mensen die de massa nodig hebben, zullen steeds opnieuw in de massa geworpen worden – dat is hun behoefte, dat eisen ze, dat is hun verlangen. Het goddelijke geeft je wat je vraagt, en wat je bent is alleen maar de vervulling van wat je vroeger hebt verlangd. Geef de schuld niet aan iemand anders – het is waarom je hebt gebeden. En bedenk dat dit een van de gevaarlijke dingen in deze wereld is: wat je wenst gaat in vervulling.

Denk goed na voor je iets wenst. Er bestaat alle kans dat je wens vervuld wordt – en dan zul je lijden. Dat overkomt een rijke: eerst was hij arm, toen wenste hij rijk te zijn, en nu is die wens vervuld. Nu is hij ongelukkig, nu huilt hij tranen met tuiten en zegt: “Mijn hele leven heb ik waardeloze rommel verzameld en nu ben ik ongelukkig.”

Wens met je volle bewustzijn, want het kan niet anders of elke wens wordt vroeg of laat vervuld. Soms wordt je verlangen uit dit leven in een volgend leven vervuld, maar verlangens worden altijd vervuld, en dat is een gevaarlijke wet.

Een eenling wordt een uitverkorene; hij is gekozen, de door God gekozene. Waarom? Omdat een eenling nooit iets van deze wereld verlangt. Dat hoeft hij niet, alles wat er van deze wereld te leren valt, heeft hij geleerd. Deze school heeft hij doorlopen, hij is geslaagd, hij is erboven uitgestegen. De eenling is uitverkoren. Wat heeft de eenling gekozen? Hij heeft alleen voor zijn eigen wezen gekozen. En als je voor je eigen wezen hebt gekozen, heb je voor het wezen van het ganse heelal gekozen – omdat jouw wezen en het universele wezen geen twee verschillende dingen zijn. Als je jezelf kiest, heb je God gekozen, en als je God kiest, heeft God jou gekozen – je bent uitverkoren.

*‘Gezegend is de eenling en uitverkoren,
want je zult het koninkrijk vinden;
en omdat je ervandaan komt,
zul je er terugkeren.’*

Een eenling, een *sannyasin* – dat is de betekenis van sannyasin: een op zichzelf staand wezen, een zwerver, volkomen gelukkig in zijn alleen-zijn. Als er iemand met hem meewandelt is het oké, is het goed. Als er iemand weggaat is het ook oké, ook goed. Deze heelheid maakt je tot een cirkel en begin en einde ontmoeten elkaar. Een eenling is geen rechte lijn. Een eenling is als een cirkel – zijn begin en einde ontmoeten elkaar. Daarom zegt Jezus: “....omdat je ervandaan komt, zul je er terugkeren....” Je wordt één met de bron, je bent een cirkel geworden.

Er bestaat een andere uitspraak van Jezus: “Als begin en einde één zijn geworden, ben je goddelijk geworden.” Misschien heb je wel eens een afbeelding gezien – het is een van de oudste zegels van de geheime genootschappen in Egypte – van een slang die in zijn eigen staart bijt. Dat is de betekenis van begin en einde, dat is de betekenis van wedergeboorte, dat is de betekenis van het als kinderen worden: je in een cirkel bewegen, terug naar de bron; terugkeren naar waar je vandaan komt.

*‘Jezus zei:
“Als ze tegen je zeggen....” ‘*

‘Ze wil zeggen de maatschappij, de massa – de mensen die nog niet uitverkoren zijn, de mensen die voortdurend de behoefte hebben nodig te zijn – ‘ze’.

‘Als ze tegen je zeggen...’ en ze zullen het zeggen, want ze staan niemand toe een eenling te worden. Ze zullen je achtervolgen, ze zullen proberen je terug te duwen in de maatschappij. Ze voelen zich bij jou niet op hun gemak als je een eenling bent geworden. Waarom niet? Omdat je aanwezigheid alleen al maakt dat ze gaan twijfelen aan hun eigen bestaan. Dat is het ongemak.

Als een Jezus zich in je midden bevindt, ga je je altijd onbehaaglijk voelen, want als die man gelijk heeft, heb jij ongelijk. En wat moet jij dan? Alleen al het feit dat een Jezus zich in de maatschappij begeeft, zorgt ervoor dat de hele maatschappij op zijn grondvesten schudt – want die man lijkt zo gelukkig, hij heeft niemand nodig, heeft niet de behoefte nodig te zijn, zo alleen en zo gelukzalig. En jij bent bijna gek, zo goed als neurotisch.

Met *jou* is er iets mis, niet met die man. Je zult op alle mogelijke manieren proberen te bewijzen dat hij fout zit. Er zijn boeken over Jezus geschreven waarin bewezen wordt dat hij een psychiatrisch geval was, geestelijk gestoord, neurotisch. ‘Zij’ schrijven die boeken, omdat ze zich alleen op hun gemak voelen als ze kunnen bewijzen dat die man fout is, neurotisch, gek. Maar ze kunnen niet allebei gelijk hebben: als die man gelijk heeft, dan heb jij het mis.

Maar waarom moet het zo nodig? Als die man neurotisch is, is hij neurotisch – waarom moet je het bewijzen? Wat kan hij je schelen? Nee, het komt doordat hij maakt dat je aan jezelf gaat twijfelen. Daarom hebben we dit soort mensen nooit welkom geheten, nooit! We hebben hen tijdens hun leven altijd afgewezen. We verwelkomen hen als ze dood zijn, want dan kunnen we hun gezicht naar onze eigen smaak afbeelden.

Kijk eens naar het gezicht van de christelijke Jezus. Het is zelfs geen karikatuur, geen spotprent – het is volkomen onecht. Volgens de christenen heeft Jezus nooit gelachen, en ik kan Jezus niet anders dan lachend voor me zien. Hij moet de lach zelf zijn geweest; het gaat er niet om of je hem gehoord hebt,

maar hij moet als een lachende, bruisende bron zijn geweest, naar alle kanten overborrelend. Maar de christenen hebben hem zo droevig mogelijk afgeschilderd. Loop eens een christelijke kerk binnen en kijk naar een portret van Jezus. Zou je een hele nacht met deze man in één kamer willen zitten? Je zou gaan beven van angst. En hij is zo treurig.... je bent al treurig genoeg, waarom zou je het erger maken?

Christenen hebben het kruis tot hun symbool gekozen, en ze hebben de essentie gemist. Jezus sprak over het kruis en hij is gekruisigd, maar hij geeft er een heel andere betekenis aan. Zij hebben het kruis gekozen omdat het lijden laat zien. Lijden kunnen we begrijpen; de taal van droefenis, lijden en sterven verstaan we.

Voor Jezus betekent het kruis zoiets volkomen anders, en ik wil graag vertellen wat het voor Christus betekent.

Het kruis heeft twee lijnen: een lijn parallel aan de aarde en een tweede lijn haaks op de aarde. Dat is het kruis – twee wegen, een kruispunt. De horizontale lijn is de tijd: verleden, heden en toekomst: A, B en C op een rechte lijn. Jij leeft op die lijn. De verticale lijn is de eeuwigheid, het nu. Ze is *altijd* tegenwoordige tijd; ze kent geen verleden, geen toekomst. Ze gaat steeds hoger en hoger; ze beweegt zich omhoog, niet voorwaarts.

Bij de kruisiging van Jezus ontmoeten tijd en eeuwigheid elkaar; het moment waarop Jezus sterft is het nu. Als je in het nu sterft, word je herboren, verrijst je. Dan bestaat er geen dood voor je, want de tijd verdwijnt en je bent eeuwig. Het kruis symboliseert de ontmoeting van tijd en eeuwigheid. *En dat punt moet jouw dood zijn.* Het kan niet anders, want als je uit de wereld van de tijd verdwijnt, word je onderdeel van de eeuwigheid. En ze kruisen elkaar.... Waar kruisen ze elkaar? Hier en nu, op dit moment kruisen ze elkaar.

Nu is het moment waarop het kruis bestaat. Maar als je in horizontale richting blijft bewegen, de toekomst in, dan loop je het mis. Als je vanaf dit moment in verticale richting gaat, ben je aan het kruis. Zoals je bent zul je sterven en je zult herboren worden – een nieuwe geboorte, volkomen nieuw. En door die geboorte bestaat er geen dood meer, alleen eeuwig leven. Voor Jezus was het kruis een symbool van de tijd: het kruispunt van tijd en eeuwigheid. Maar voor het christendom is het een droevig symbool van dood en lijden geworden.

Als Jezus in India was gebleven en niet naar de joden was gegaan, als wij het kruis hadden geschilderd, dan zou het kruis hetzelfde zijn geweest, maar Jezus was anders geweest. Hij zou zoals Krishna zijn: in extase, met een lachend gezicht, want dit is het moment van extase.

Als de tijd verdwijnt, sterf je in de wereld van de tijd en word je herboren in de wereld van de eeuwigheid – op dat moment moet je wel in extase zijn. Dat noemen de hindoes *samadhi*.

Maar het christendom heeft het misgelopen. En dat gebeurt altijd, want een levende Jezus maakt je onbehaaglijk, hij is als een worm die aan je hart knaagt. Je moet jezelf geruststellen. Als hij dood is kun je alles op je eigen wensen afstemmen, dan kun je Jezus naar je eigen wensen afschilderen.

‘Als ze tegen je zeggen – en dat zullen ze zeggen –

“Waar kom je vandaan?”

zeg hun:

“We komen van het licht,

van waar het licht uit zichzelf ontstond.”’

We komen van God, we zijn zonen van God, we komen van de bron van alle bestaan. En de bron van alle bestaan heeft geen andere bron – ze komt voort uit zichzelf, ze is zelfschepend.

““We komen van het licht,

van waar het licht uit zichzelf ontstond.”

Als ze je vragen:

“Wat is het teken van de vader in je?”...’

Ze zullen het vragen – ze zullen vragen: ‘Ben je verlicht? Wat is het teken? Heb je de vader leren kennen? Wat is dan het teken? Geef ons een teken!’, want ze kunnen niet rechtstreeks kijken, ze kijken altijd naar tekens – ze kunnen niet direct tot jou doordringen. Zelfs als er een Boeddha is vraag je om tekens, zelfs als er een Jezus is vraag je om tekens: ‘Geef ons een teken, opdat we het begrijpen.’ En Jezus is er. Is hij geen teken genoeg?

De mensen die bij Jezus kwamen vroegen hem altijd: “Bent u werkelijk degene die ons beloofd is?” En ze vroegen het *hèm*. Ze moeten het nog vaker aan de discipelen gevraagd hebben, want ‘ze’ zijn altijd tegen de discipelen. Ze zijn tegen de meester, maar ze zijn nog sterker tegen de discipelen, want de discipelen zijn meer in hun midden. Ze leven met hen. Ze vragen: “*Wat is het teken van de vader in je?* Als je water in wijn verandert zullen we je geloven. Of wek deze dode tot leven, of doe iets anders tegennatuurlijks.”

Wat antwoordde Jezus? Jezus zei niet: ‘Verricht wonderen en geef hun tekens.’ Wat hij zei is een van de mooiste dingen die ooit gezegd zijn. Hij zegt:

‘Zeg hun:

“Het is beweging en rust.” ‘

Dat is het teken van het goddelijke in ons: *beweging en rust*.

Dat is heel moeilijk te begrijpen. Wat bedoelt hij? Hij bedoelt: ‘Wij zijn in beweging en toch in rust. De tegenstelling heeft zich in ons opgelost. Nu zijn we een synthese van alle tegenstellingen: we praten en toch praten we niet, we praten en toch heerst er stilte; we hebben lief en toch hebben we niet lief, want de behoefte bemind te worden is verdwenen. We zijn alleen en toch te midden van jullie, want jullie kunnen onze eenzaamheid niet verstoren. We leven en lopen rond in deze wereld, maar we behoren niet tot deze wereld – we zijn wel in de wereld, maar de wereld is niet in ons.”

Dat zegt Jezus: “Het is beweging en rust. Kijk naar ons: we bewegen en toch zit er geen spanning in de beweging; we lopen, maar in het centrum van ons wezen beweegt er niets omdat er geen drijfveer is ergens te komen – we zijn er al. Dat is het teken van de vader. Kijk naar ons! Er is geen verlangen en toch werken we door. Er is geen drijfveer en toch blijven we ademen en leven. *Je ziet ons in de tijd* en voor ons is de tijd verdwenen – we zijn de eeuwigheid binnengegaan.”

Het is gemakkelijk voor je als een meester in beweging is, de mensheid dient, de maatschappij verandert, een grote beweging op touw zet ten behoeve van een of andere utopie. Het valt je gemakkelijk iemand als Gandhi te begrijpen: voortdurende beweging, activiteit – politiek, sociaal, religieus en toegewijd aan anderen. Het is dienst: hij beweegt niet voor zichzelf, hij beweegt, leeft voor anderen. Je kunt gemakkelijk zien dat Gandhi een *mahatma* is, een grote ziel. Of je kunt gemakkelijk iemand begrijpen die zich afgezonderd heeft, die de wereld de rug toe heeft gekeerd en naar een afgelegen plek in de Himalaya is gegaan – die niet spreekt, zich niet beweegt, geen sociale of religieuze activiteiten ontwikkelt – hij zit daar alleen maar in zijn stilte. Hem kun je ook begrijpen: hij is in rust.

Maar ze hebben allebei een uiterste gekozen. Het zijn misschien heel beste mensen, maar ze zijn niet volmaakt. Ze vertonen niet het teken van de vader, want perfectie is dat teken. Ze moeten als Jezus zijn: in beweging en toch in stilte.

Beweging en rust: in de wereld leven en deze niet vaarwel zeggen – terwijl je er toch volledig afstand van hebt gedaan. Waar tegenstellingen elkaar ontmoeten, verschijnt het allerhoogste. Als je het ene kiest, heb je de plank misgeslagen. Daarom zeggen Lao Tse, Jezus en anderen: ‘Maak geen keuze!’ Wees keuzeloos – laat de beweging er zijn en laat de rust er zijn en laat beweging en rust tezamen rusten. Word een symfonie, niet een enkele toon. Een enkele toon is eenvoudig, je hoeft er niet veel voor te leren. Maar één enkele toon mist alle schoonheid, want hoe groter de complexiteit, hoe groter de schoonheid die er het gevolg van is. En God is het *meest* complexe: de hele wereld is in hem, het hele heelal komt in hem samen. Wat is dus het teken van je vader? Dat kan alleen de synthese zijn, dat kan alleen een symfonie zijn, waarin alle tonen zich in één hebben opgelost.

‘Beweging en rust’ is symbolisch.

“Zeg hun: “Het is beweging en rust.” ‘ Probeer deze raad op te volgen, probeer dit in je leven te doen. Het is gemakkelijk een uiterste te kiezen: je kunt je in allerlei activiteiten storten en erin verloren raken, of je kunt alle activiteit afzweren en verloren raken in de rust. Beide zijn een keuze – je bent dan zo ver als maar mogelijk is verwijderd van God, want God heeft niets verworpen. Hij heeft niets afgezworen.

Hij is in alles, hij is het AL. Als jij ook het AL wordt, zonder iets af te zweren, zonder iets te verwerpen, zonder enige keuze, een keuzeloos bewustzijn, dan draag je het teken van het allerhoogste, het teken van God.

Hoed je voor uitersten! Dat zijn de gevaarlijke wegen waarop je struikelt. Laat beide uitersten elkaar ontmoeten, dan ontstaat er een nieuw verschijnsel – subtieler, delicates, complexer en mooier.

Poona, 6 september 1974